

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1618. usque ad annum 1620

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1777

VD18 90118847

§. 34. Grisonum tumultus in Rhætia contra Catholicos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67326](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67326)

tur omne, ne Hispaniam vicinam irri- Sæc. XVII.
 taret, provide diffimulabat Senatus, A. C. 1618.
 qui unacum Republicæ Duce Antonio
 Priulo Donati Successore die vigesima
 ejusdem Mensis ad Templum Divi
 Marci processit, pro detecta conjura-
 tione solemnes Deo acturus grates. Pau-
 lopost morbus Venetiis admodum per-
 niciosus invaluit, quo non pauci quo-
 tidie correpti perierunt: eodem quo-
 que morbo & peste simul Constantino-
 poli singulis diebus circiter mille quin-
 genti absumpti sunt, excitatoque in-
 genti incendio plusquam quadringentæ
 ædes conflagrarunt, Janitsaris interim
 Christianorum & Judæorum tabernas
 pro more suo diripientibus.

§. XXXIV.

*Grisonum tumultus in Rhætia contra
Catholicos.*

Sub idem ferme tempus Rhæti seu Gri-
 fones secta Zwingliani in Rhætia
 Catholicos dire vexabant. Vetus enim
 erat dissensio in Valle Telina Rhætos
 inter & Valtelinos tam ob controver-
 sum Domini jus, quam propter Reli-
 gionum diversitatem; hi enim Catho-
 lici, Rhæti vero secta Calviniani fue-
 rant. Gallis antiqua foedera erant
 cum Rhætis, Hispanis autem, & nunc
 Austria-

Ferrerv. l. c.
Merc. Gal-
lob. tom. 12.
lib. 3.
Gramond.
Hist. Franc.
l. 8. p. 387.
Bucelin.
Rhæt. Chro-
nolog.

Sæc. XVII. Austriacis cum Valtelinis: hinc Philippus III. Hispaniarum Rex genti Austriacæ per commodum fore ratus, si prævalida arce muniretur Mediolanum, qua parte Valli Telinæ imminet, Fidentium munimentum exstrui curabat, obstrepentibus Italicæ Principibus, & præcipue Venetis, quibus etiam exclusis Petrus Toletanus Mediolanensis Gubernator foedus cum Valtelinis perficere nitebatur, hancque in rem die quinta Februarii omne commercium inter Grifones & Mediolanenses edito diplomate inhibuit: vicissim vero Grifones cum Mediolanensibus negotiari prohibebantur, quos Franciæ Orator valide protegebat, ut Hispanos æque ac Venetos a pristino cum iis foedere averteret. Inde vero non modo in Bruxalensi conventu ingens oriebatur contentio inter Calvinianos Præcones, sed præcipue inter Superioris Caput-Oeni cives, dum hi de nova Magistratus electione deliberarent; quippe inferioris Tasanæ Vallis incolæ Venetis, Superioris vero favebant Hispanis, proin Plantanis Fratibus, qui illis in Vallibus capita, columnæque Catholicorum erant. Hos igitur, ut specioso sub obtentu opprimere possent, accusabant inferioris Tasanæ Primores, quod abrogato statu Democratico omnem

Khevenhill.
t. 9. p. 138.

nem sibi potestatem per nefas arrogarent, exterosque Principes, Proceresque tam amplis promissis, ac muneribus conciliarent, ut plus quam præstare possent, promittentes, nationis existimationem apud Fœderatos imminuerent: Ut ergo patriam, libertatemque ab hac, ut aiebant, oppressione & tyrannide vindicarent, Curæ primum, & postea Turfetti conventum agebant, populo armato turmatim confluente. Dein variis artibus inferioris Tasanæ incolas ad suas pertraxere partes, atque ex singulis Provinciis certum armatorum numerum sibi submitti petierunt. Horum potentia freti pœnale iudicium constituebant, ex cuius sententia in Catholicos sævire cæperant. Præprimis igitur Joannem Prevostum & Zambrium capite damnant, quosdam sedibus suis dejiciunt, alios cædunt, eos vero, qui ex rei privatæ necessitate remanserant, Catholicam fidem abdicare, & Calvini sectam amplecti cogunt, incensisque eorum Basilicis Sacram suppellectilem hæretica manu profanant, necnon ambos fratres Plantanos Rudolphum & Pompeium Catholicorum Principes perpetuo exilio mulctatos aqua & igni interdicut, & postea melioris notæ Catholicos patibulo affigunt. Denique die vigesima secunda
 Julii

Sæc. XVII.
 A. C. 1618.

Sæc. XVII. Julii innovato furore Joannem Episcopum Curientem inique exauctoratum capite plecti jusserunt (*), Archipresbyterum vero Sonderensem nomine Nicolaum Ruscam Virum æterna memoria dignum in vincula conjecerunt, eumque, priusquam ob constantiam in professione Religionis Catholicæ trucidarent, suspensum in equleo, applicitis ad nudam carnem faculis, & corpore costarum illumque tenus, sævis unguis discerpto per plures horas bina vice, ut diu ac sæpius moreretur, tandem torserunt, donec die tertia Septembris tot tormentis excarnificatus Spiritum exhalaret: Alium quoque septuaginta quatuor annorum senem, & uxore, novemque liberis vita superstibus gravatum, eoquod Fidentii munimentum exstructionem suafisse insimularetur, capite plecti jusserunt, proscriptis omnibus ejusdem bonis. Illos quoque, qui hanc Calvinianam lanienam tempestiva fuga declinaverant, e patria proscribere, ad supplicia varia, si quando forte deprehenderentur, destinatos. Ceterum non modo Catholici, sed etiam ex Protestantibus moderatiores vehementer querebantur, quod hujus

---

(*) Huic supplicio provida fuga sese subduxerat Episcopus.

hujus Archipresbyteri nec confelli nec convicti, sed omnino innoxii corpus sub patibulo fuerit sepultum. Tam inhumane a Calvinistis habiti Catholici suam innocentiam adversus impactam proditæ patriæ calumniam non modo scriptotenus vindicabant, sed insuper Feriæ Ducis novi Mediolanensis Gubernatoris opem implorabant, quo autem successu, postea referemus: Attamen sequenti post Ruscæ cædem die hanc Calvinistarum sævitiem vindex Deus castigabat repentino Plursii Grisonici municipii excidio, ac *rarissimo Divinæ indignationis exemplo*; quippe die quarta Septembris hora diei sexta vespertina subito fremitus ac fragor a monte Con-tonio cooritur, mons scinditur, & vastissimæ magnitudinis rupes dissiliens, immani cum tonitru deruit, unoque momento omnia ædificia, pecora, & homines ad unum omnes mille quingentos opprimit, immensoque saxorum aggere contumulat, nec admirandi, aut exclamandi, ne dicam fugam tentandi spatio incolis relicto.

Periit itaque quicquid Plursii nomine censebatur ad Seilanum usque cis, & trans Meram universum, ne relicto quidem oppidi vestigio; ubi hodie loco hujus urbis jam lacus apparet sesquimilliarum Italice longus: Foris mortem effu-

Sæc. XVII.
A. C. 1618.

Cluver. epit.
pag. 777.
Bell. laur.
Austr. l. 2.
pag. 65.

Sæc. XVII. effugere nonnisi quinque homines, tan-
A. C. 1618. tæ calamitatis testes, horum primus
 erat quidam pauperculus, qui Dei mo-
 nitu oppidum egressus erat, alter Præ-
 toris Plursini frater negotiorum causa
 Rongaliæ tunc distentus. Tertius quar-
 tusque Franciscus Fornus & quidam
 faber cæmentarius foras in cellam egressi
 vinariam, ac denique puer quidam,
 qui fame pressus extra Plursium ad po-
 ma persica direptum exierat. Fertur,
 quod pridie insolitus quidam fætor un-
 decunque spargi cæperit, atque ope-
 rarius quidam tam Wertemano Can-
 cellario, quam aliis compluribus inco-
 lis proximum oppidi excidium denun-
 tiarit, eosque ad fugam, atque eorum,
 quæ cuique forent charissima, expor-
 tationem identidem excitavit, ast sicut
 in diebus Noe, spretus, fidem non in-
 venerit. Advolarunt postea fossores,
 ut forte spirantibus adhuc sub ruina,
 auxilio essent, hos vero tanta foetoris
 intolerantia obruit, ut pluribus illorum
 suffocatis ceteri dilaberentur, a spectro
 admoniti, ut nunquam de instaurando
 loco cogitarent. Postea tamen truci-
 dati Archipresbyteri corpus exhuma-
 tum est, Fabariamque translatum pla-
 ne incorruptum reperiebatur, cordis
 vero pars, insigne incorruptionis mo-
 numentum, Veldtkirchii asservatur.

Eidem

Eidem quoque Martyrii laureolam præ-
dixisse & gratulatus esse fertur S. Caro-
lus Borromæus, cum ex ejus capite
quondam flammam cælum versus ex-
splendescere intuitus esset.

Sæc. XVII.
A. C. 1618.

§. XXXV.

*Arminiani a Gomaristis & Principe
Arauficano pessime habiti.*

Pari furore, quo Calvinistæ in Rhæ-
tia Catholicos insectabantur, hoc
quoque anno in Belgio Arminianorum
& Gomaristarum factiones inter se col-
lidebantur, vis & arma in se mutuo
convertentes; cum enim Fœderati Bel-
gii Ordines sua ab Arminianis mandata
vilipendi cernerent, veriti, ne hi sub
obtentu Religionis Regimen ambirent,
jugumque subjectionis excutere mol-
rentur, hinc ineunte hoc anno decre-
vere, ut Mauritius Nassoviæ ac Arau-
fiæ Princeps Gomaristis addictus cum
copiis suis Arminianas urbes hostiliter
invaderet, exauctoratoque Magistratu
hujus sectæ Præcones expelleret. Hic
ergo Noviomagum & Zutphaniam pro-
fectus ex Magistratu cunctos Armi-
nianæ sectæ faventes expulit, nullaque
mora Præcones urbe excedere jussit.
Postquam vero ad Transisulanam Pro-
vinciam, ac præcipue ad Campedunen-

*Newill. hist.
dt Holl. l. 1.
cap. 5.
Massen. an-
nal. Trev.
l. 23.
Arth. Dan-
tis. t. 12. l. 2.
Fæger. hist.
Eccl. l. 8.
cap. 7.*

Hist. Eccles. Tom. LVI. I sem